

2020OGV31

Verslag van de hybride vergadering van de commissie Omgevingsvisie van 23 september 2020

Voorzitter:

T. Koelewijn-Koelewijn

Aanwezig: ir. H.P. van Essen (gedeputeerde)

J.J. Bart (GroenLinks), S.A. Berlijn (FvD), E. Broere-Kaal (PVV), H. Chidi (D66), M. van Elteren (GroenLinks), F. Hazeleger (SGP), W.M.M. Hoek (50PLUS), M. de Jong (GroenLinks), dr. A.R.S. Karatas (GroenLinks), O. de Man (VVD), H.J. Rikkoert MSc (ChristenUnie), T. Schipper (SP), H.O. Suna (PvdA), C. Westerlaken (CDA), W.J.A. Weyers (FvD) en ir. M. de Widt (D66)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

dr. R. Poort (griffier) en M.J. Strijbos-Vermeulen (verslag)

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter, mevrouw Koelewijn, opent de vergadering met een woord van welkom. Zij staat stil bij de eerste hybride commissievergadering, er wordt zowel fysiek als digitaal vergaderd.

1.2. Vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.3 Mededelingen

De voorzitter memoreert dat een flink aantal mededelingen als schriftelijk gedeeld is met de commissieleden.

Op 22 september heeft de voorzitter via de mail het voorstel gedaan om de laatste twee geplande fysieke inloopavonden van de in totaal vier informatiebijeenkomsten rond de Omgevingsvisie om te zetten in digitale bijeenkomsten. Het aantal aanmeldingen is namelijk klein, 18 voor de vier bijeenkomsten. Voor de eerste fysieke bijeenkomst zijn er 3 en voor de tweede fysieke bijeenkomst op 12 oktober 4 aanmeldingen. Dit aantal kan nog veranderen. Voor een fysieke bijeenkomst moeten minimaal 12 medewerkers ingezet worden, los van de bewaking. Er moeten extra stickers worden besteld, onder andere voor de bewegwijzering. Dit maakt dat er op enig moment een kosten-batenanalyse moet plaatsvinden. Het besluit kan uitgesteld worden tot woensdag 30 september omdat er dan meer zicht is op het aantal bezoekers. Op het moment dat besloten wordt om online te vergaderen, wordt aan degenen die zich voor de fysieke avonden hebben gemeld gevraagd of zij online zouden willen vergaderen. Mocht dit niet mogelijk zijn omdat iemand een beperking heeft of geen apparatuur heeft, dan is men vanuit de werkorganisatie bereid om hen persoonlijk te woord te staan en vragen te beantwoorden.

Het bevreedt de heer Hazeleger dat de avond niet doorgaat omdat er stickers besteld moeten worden. In het Provinciehuis is dat geregeld. Hij meende dat het niet doorging omdat er met het oog op het stijgend aantal coronabesmettingen afgeschaald werd, als voorbeeld voor anderen.

De voorzitter merkt op dat het hebben van een voorbeeldfunctie niet een extra argument is, dit is normaal ook aan de orde. De verantwoordelijkheid die de provincie heeft naar de deelnemers en de medewerkers toe had zij eerder benoemd. Het aanschaffen van stickers is een bijkomstigheid. Het gaat met name om de stapeling van argumenten.

Mevrouw De Man was verbaasd over de mail omdat het een onderwerp is om in de commissie te bespreken. Zij vindt het positief dat de voorzitter de vraag voorlegt aan de leden. Zij meent dat het een emotionele beslissing is geweest. In Nederland mogen bijeenkomsten georganiseerd worden, de provincie heeft een voorbeeldfunctie, maar als zij zich aan de regels houdt, kan de bijeenkomst georganiseerd worden. Het is goed om elkaar in de ogen te kunnen kijken. Ook zijn er mensen die niet digitaal zijn aangelegd. Het hoeft niet in grote getalen, het kan ook gebeuren in een setting van

een deelnemer en twee ambtenaren. De mogelijkheid om fysiek in gesprek te gaan over het belangrijke instrument Omgevingsvisie is belangrijk. De sluitingstermijn voor aanmeldingen is overigens nog niet verstreken.

Volgens de heer Karatas speelt de voorbeeldfunctie een rol door de zorg over de laatste ontwikkelingen rond het coronavirus. Men is terug bij af en dat is zorgwekkend. Een bestuursorgaan gaat daar serieus mee om. Maar participatie is ook een punt. In hoeverre kan de provincie ervoor zorgen dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedenken en betrokken worden bij de Omgevingsvisie? Het is de vraag wat het meest effectief is, fysiek of digitaal vergaderen of een combinatie ervan. Die discussie wordt steeds troebeler. Uit de enquête van de griffie blijkt dat er op sommige onderdelen een toename is in participatie. Hij pleit voor een eerlijke discussie, zonder dat de feiten worden omgedraaid en tegen elkaar worden gebruikt. Dat is een foute ontwikkeling.

Mevrouw De Man vraagt wat de vorige spreker bedoelt met het omdraaien van de feiten.

Het komt op de heer Karatas over alsof de provincie een voorbeeld stelt en de maatregelen in acht neemt. Tegelijkertijd ontbreekt het aan kennis over hoe het virus zich binnen en buiten verspreidt. Dat zijn onzekerheden waar men mee moet omgaan. In de tussentijd worden beslissingen genomen waaraan veel risico's verbonden zijn.

De voorzitter bevestigt dat er veel kanten aan het verhaal zitten: de verantwoordelijkheid die de provincie draagt voor deelnemers en medewerkers, de voorbeeldfunctie en de feiten die zij zojuist noemde. Zij stelt voor om woensdag 30 september op basis van het aantal aanmeldingen een keuze te maken. Het kan ook zijn dat Rijk of regio nadere maatregelen nemen waar de provincie zich aan moet houden. De fysieke locaties in Amersfoort en in het Provinciehuis worden aangehouden.

Mevrouw Chidi benadrukt het belang van participatie en het in levenden lijve horen wat men vindt van de Omgevingsvisie. Het is belangrijk dat zoveel mogelijk mensen de kans krijgen om in te spreken en een zienswijze in te brengen. Er zijn mensen, waaronder ouderen, die niet digitaal zijn ingesteld.

De voorzitter meent dat haar voorstel hieraan tegemoetkomt. Omdat participatie belangrijk is, wordt met iemand die niet in staat is om digitaal mee te doen, de oorzaak hoeft niet alleen de leeftijd te zijn, persoonlijk gesproken. Op woensdag 30 september zal de griffie de Staten laten weten hoeveel aanmeldingen er zijn en zal de griffie aangeven hoe verder wordt gegaan, hangende de eventuele regelgeving vanuit de overheid.

De voorzitter verwijst naar de vier mededelingen in de voorzittersmail. Aangaande mededelingen 2 en 3 deelt zij mee dat het goed is om in de vergadering van 4 november aandacht te schenken aan de DSO en de diverse programma's. Als zij geen reacties hierop ontvangt, gaat de voorzitter ervan uit dat de leden ermee akkoord gaan.

[1.4 Verslag commissie omgevingsvisie van 1 juli 2020](#)

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.5 Termijnagenda en lange termijnagenda PS

Hierover zijn geen reacties ontvangen.

1.6 Ingekomen brieven

De ingekomen brieven worden ter kennisgeving aangenomen.

2. TER BESPREKING

[2.1 Statenvoorstel Kader voor regionale programmering wonen en werken](#)

De voorzitter herinnert aan de informatiesessie over het Kader voor regionale programmering wonen en werken in april 2020. Het Kader ligt voor, in relatie met de ontwerp Omgevingsvisie en de ontwerp interim Omgevingsverordening. Zij memoreert dat vooralsnog wordt uitgegaan van een jaarlijkse cyclus van kaderstelling, programmeren, monitoring, evaluatie en bijstelling. De Staten spreken hier voor de eerste keer over.

De voorzitter herinnert eraan dat de fracties de vragen in eerste termijn schriftelijk hebben ingediend. De vragen zijn beantwoord door GS. De voorzitter geeft de gedeputeerde de gelegenheid om de beantwoording af te ronden waarna de fracties kunnen reageren in hun tweede termijn.

Gedeputeerde Van Essen brengt naar voren dat het niet de eerste keer is dat wordt gesproken over het onderwerp regionaal programmeren.

Hij gaat in op de context, op de reden waarom regionaal geprogrammeerd gaat worden. Het doel van regionaal programmeren is het vormgeven van een werkwijze om, samen met gemeenten en regio's en andere partijen, woningbouw en werklocaties te programmeren. Specifiek gaat het over nieuwe uitbreidingslocaties via een iteratief, jaarlijks proces. Het is belangrijk dat dit gebeurt in samenhang met andere opgaven. Op die manier wil men komen tot een aanbod van woningen en werklocaties van voldoende en bij voorkeur goede kwaliteit, het gaat om kwantiteit en kwaliteit. De kern is dat gewerkt gaat worden met een flexibeler systematiek, een jaarlijks proces zodat sneller ingespeeld kan worden op ontwikkelingen en geschakeld kan worden als de buitenwereld daarom vraagt. Er is een uitgebreid proces voorafgegaan aan het Statenvoorstel. De basis is: het Kader is in feite een uitwerking van het Statenvoorstel Afwegingskader uitbreidingslocaties dat de Staten in januari 2020 aan GS hebben meegegeven en hebben vastgesteld. De Staten beoogden daarmee vroegtijdig duidelijkheid te geven aan gemeenten en andere partners over de nieuwe methodiek die de provincie gaat toepassen. Daarom hebben GS het besluit van de Staten als uitgangspunt genomen bij de uitwerking van het Kader.

Hij geeft een korte aanvulling op de beantwoording van twee vragen uit de eerste termijn.

- Door onder meer de VVD wordt aandacht gevraagd voor bedrijventerreinen, met name aan de westkant van de provincie als onderdeel van de Regio U16. De gedeputeerde herkent de signalen. In de programmeringsgesprekken zullen GS specifiek aandacht hebben voor de problematiek. In het Kader is geborgd dat in ieder geval 'de 7 bedrijventerreinen', 4 daarvan zijn gesitueerd aan de westkant van de provincie, zijn opgenomen in de programmering. De met de gemeenten hierover gemaakte afspraken worden nagekomen. In het afgelopen jaar is de provincie met regelmaat zowel ambtelijk als bestuurlijk in gesprek geweest met de gemeenten. De gedeputeerde zegt toe PS middels een memo een update te geven over de situatie met betrekking tot 'de 7 bedrijventerreinen'. In een aantal gemeenten komt hiermee op korte termijn meer ruimte. In de Ruimtelijke Economische Strategie (RES) en in de ontwerp Omgevingsvisie is aangegeven dat de provincie het lokale reeds gevestigde bedrijfsleven wil faciliteren. De VVD benoemde de argumenten hiervoor: het voorkomen van pendel en het instandhouden van lokale vitaliteit. Gemeenten kunnen ook andere locaties inbrengen in het proces.
- Door onder meer D66 werd gevraagd hoe ervoor gezorgd wordt dat binnen het Kader genoeg ruimte is voor lokale afwegingen. Dat begint zodra er met het Kader gewerkt wordt, het startpunt is dat gemeenten wordt gevraagd om hun wensen en ambities kenbaar te maken. De gemeenten brengen dus zelf op basis van lokale afwegingen de locaties in en die worden ingebracht in het regionale proces. Dat geeft de provincie de gelegenheid om in een zo vroeg mogelijk stadium een beoordeling te geven van de aangedragen locaties. Een aantal locaties is al opgenomen in het Kader, over sommige locaties kunnen snel afspraken gemaakt worden en die kunnen naar verwachting snel opgenomen worden, andere locaties vragen wellicht meer uitwerking of onderzoek.

Het kan natuurlijk voorkomen dat gemeenten wensen inbrengen die vanwege provinciale belangen niet zomaar passend te maken zijn. Doordat het proces jaarlijks plaatsvindt, worden de partijen jaarlijks in de gelegenheid gesteld om naar alternatieven te zoeken, naar mogelijkheden om wensen mogelijk te maken. Niet alles is echter mogelijk.

De door de Staten vastgestelde basisprincipes, in het Koersdocument en in het Afwegingskader uitbreidingslocaties, vormen het uitgangspunt. Hierin staat onder meer dat de provincie grootschalige verstedelijking zo mogelijk binnenstedelijk en in nabijheid van OV-knooppunten wil situeren. Een aantal fracties vraagt naar wat dit betekent, of het zo is dat andere kernen niets kunnen, behoudens de 50 woningen-regeling. De provincie heeft oog voor de lokale behoefte

van alle gemeenten, tegelijkertijd wil de provincie het in regionale samenhang bezien. Er zullen gezamenlijk regionaal keuzes gemaakt worden waarbij voorkomen moet worden dat toekomstige grote bereikbaarheidsvraagstukken onvoldoende worden meegewogen. De kern is dat men in de programmeringsgesprekken met elkaar tot een programma komt dat recht doet en tegemoetkomt aan zowel regionale, provinciale als lokale belangen.

In het eerste programma wordt de focus gelegd op de korte tot middellange termijn en het zal niet op alle onderdelen volledig zijn, soms is meer tijd nodig voor onderzoek of uitwerking.

Het is spannend hoe dit gaat lopen voor gemeenten en provincie. Het vraagt inspanning van alle partijen en het is belangrijk dat overheden hier samen invulling aan geven. Het past goed bij de geest en letter van de Omgevingswet.

Mevrouw Hoek vraagt hoe wordt omgegaan met besluiten uit het verleden. Een voorbeeld is Kockengen, waar in 2010, vlak voor de herindeling, een besluit is genomen over het Vierde Kwadrant. Eerst zou de helft van het Vierde Kwadrant gerealiseerd worden, een kleine honderd woningen buiten de rode contour. Als er nog behoefte aan zou zijn, mocht het tweede gedeelte gerealiseerd worden. Dit gebeurde onder de Provinciale Structuurvisie (PRS). Inmiddels is iedere gemeente op zoek naar bouwlocaties. De vraag is of, als Kockengen het Vierde Kwadrant compleet wil maken, het besluit uit 2010 nog geldt. Andere gemeenten zullen deze problematiek herkennen.

Gedeputeerde Van Essen memoreert dat in de PRS/PRV een aantal uitbreidingslocaties opgenomen is. Die locaties zijn ook opgenomen in het Kader, de zogenaamde bollen op de kaart. De specifieke locaties worden in het proces besproken. De woningopgave is een grote opgave, gemeenten worden uitgenodigd om met nieuwe plannen te komen binnen de kaders die de Staten stellen.

Mevrouw Hoek zegt toe het betreffende bestemmingsplan toe te sturen aan de gedeputeerde.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn.

Mevrouw De Jong vindt de regionale programmering een goede stap. Zij herinnert eraan dat andere provincies ook iets dergelijks doen. Het doel moet niet uit het oog verloren worden en dat is het hebben van voldoende plancapaciteit van goede kwaliteit voor wonen en werken. Het is een ingewikkeld proces, maar heeft meer mogelijkheden voor flexibiliteit en adaptatie dan de PRS/PRV. Dat maakt GroenLinks optimistisch over de kansen van het proces.

Zij stelt de volgende aanvullende vragen.

- De vragen over de relatie met het Uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw zijn wat terughoudend beantwoord. Het geldt dat er is en de mogelijkheden in het kader van het Uitvoeringsprogramma zijn in financieel opzicht wat de provincie heeft te bieden aan de gemeenten. De afgelopen jaren werd het budget hiervoor regelmatig niet uitgegeven. Dat moet niet kunnen bij het regionaal programmeren want dan moet duidelijk worden waar gemeenten geholpen kunnen worden. Zij doet de oproep om gemeenten die geen expertise in huis hebben de mogelijkheid te geven die uit te breiden, om bijvoorbeeld te zorgen voor extra bestemmingsplan juristen. Haar fractie wil geen onderbesteding zien.
- Het antwoord op de vraag of het regionaal programmeren ook aandacht moet besteden aan doelgroepen was dat dit geen provinciale taak is en dat gemeenten dit geregeld hebben in de Woonruimteverordening. Maar die gaat over hoe men woningen toedeelt. Haar vraag ging over extra woonruimte voor doelgroepen. Zij wijst op het grote aantal dak- en thuislozen in de provincie en vraagt waarom dit geen onderwerp van gesprek kan zijn.
- Zij heeft niet opnieuw gekeken in de stukken die op 22 september ter inzage zijn gelegd, het waren dezelfde stukken als die er al waren. Sinds die tijd is een aantal stappen gezet rond Groen Groeit Mee. Zij vraagt hoe dit in de Omgevingsvisie verwerkt of aangescherpt kan worden. Dit geldt ook voor groen in de woonomgeving. Tijdens de coronacrisis is gebleken hoe belangrijk groen in de directe woonomgeving is en daarom zouden zowel Groen Groeit Mee als groen in de woonomgeving meer aandacht mogen krijgen.

- Er wordt een informatieve notitie rond het onderwerp circulair toegezegd, maar GroenLinks vroeg om een conferentie. Ten aanzien van het onderwerp circulair bouwen bestaat koudwatervrees. Als men de website van grote bouwbedrijven kijkt, is te zien dat die er al mee bezig zijn. De provincie moet niet gepasseerd worden. Het is de moeite waard om iets aan de koudwatervrees en informatievoorziening te doen in de organisatie en bij gemeenten. Op 22 september was er een interessante conferentie over houtbouw van de Alliantie Cirkelregio, waaraan ook de provincie verbonden is. Daar bleek over hoeveel kennis de provincie al beschikt over bijvoorbeeld houtbouw. Zij spreekt de hoop uit dat er een conferentie komt, misschien om de informatieve notitie te ondersteunen. Zij vraagt wanneer zij de notitie kan verwachten.
- Er is een poging gedaan om tot een doelstelling te komen en 0,7 equivalent is voorgesteld bij de milieuprestatie Gebouwen. Het is misschien goed om hieraan toe te voegen dat sinds 2018 een doelstelling van 1 equivalent verplicht is. GroenLinks wil geen torenhoge, onredelijke ambities formuleren maar zou op dit terrein graag naar een groeimodel toe willen.

De heer Westerlaken vraagt of mevrouw De Jong met de opmerking over Groen Groeit Mee ook bedoelt dat groen moet meegroeien bij de binnenstedelijke ontwikkeling, bij de grote woningbouwopgaven binnen de grote steden. De motie die hierover onlangs is aangenomen heeft een andere inhoud. Met het oog op de nieuwe inzichten over wonen en het coronavirus zou er op dit punt een heroverweging van dat besluit moeten komen.

Mevrouw De Jong licht toe dat zij het groen bedoelt dat zich bevindt op redelijke afstand van woningen, het groen waar op zondagmiddag gerecreëerd wordt. Daarnaast vraagt zij extra aandacht voor groen in de woonomgeving, maar dat is van andere aard en omvang.

Mevrouw De Man memoreert dat werd gezegd dat het onderwerp voor de eerste keer wordt besproken. Zij ziet echter veel plak- en knipwerk en terugkomende thema's. Het Afwegingskader is al genoemd. Zij ziet weinig nieuws, dat baart haar zorgen. Zij stelt de volgende vragen.

- Zij begrijpt dat alleen de programmering en niet de plannen zelf worden getoetst aan het Kader. Individuele plannen moeten eerst de regionale programmering in en beoordeeld worden door de regio en daarna moeten ze worden getoetst door de provincie. Dat is een soort tweetrapsraket. Zij vraagt hoe de juridische koppeling eruitziet, want in de interim Verordening staat in artikel 9.15 lid 2 sub a het programma Woningbouw. Zij vraagt of dat dit programma Woningbouw is of dat dit nog moet volgen en hoort graag op wat voor manier het Kader daarop inhaakt.
- Zij ziet de regionale programmering als een vooruitgeschoven, niet wettelijk toetsingsinstrument van de provincie Utrecht dat uitgevoerd wordt door gemeenten. Met bouwplannen moeten gemeenten eerst bij de regio aankloppen en dan worden ze hopelijk opgenomen. Zij informeert naar wie dit bepaalt, ambtenaren of bestuurders. Wordt het dan niet politiek? Het lijkt erop dat er onderlinge controle is op het houden aan de hogere wetgeving. Zij vraagt of dit een nieuwe bestuurslaag is en wat de democratische legitimiteit ervan is.
- Het Kader is van toepassing op binnenstedelijke plannen. Er is geen ondergrens aan het aantal woningen dat aangemeld kan worden. Zij geeft een praktijkvoorbeeld: een man heeft een redelijk grote tuin en bouwt daarin een huis voor zijn zoon. Moet deze man zich melden bij de regio? Is hij dan bijvoorbeeld pas als 16^e aan de beurt omdat de gemeente Utrecht een mooie ontwikkeling kan doormaken die als eerste aan de beurt is?
- Volgens de gedeputeerde zal de plancapaciteit niet lijden onder het Kader en hij gebruikt de uitdrukking 'vinger aan de pols'. Mevrouw De Man noemt het 'vinger in de pap', want uit woorden als 'schuiven' en 'gewenst programma' blijkt dat GS er toch een beetje bij betrokken zijn, ook al wordt de regionale programmering bepaald door gemeenten onderling. Is dit nog provinciaal belang en hoe wordt het uitgelegd als inderdaad voorrang wordt verleend aan bijvoorbeeld één bouwplan?

Zij dankt voor de aandacht voor de specifieke U16-gebieden, met name de bedrijventerreinen.

- Met het oog op vraag 3.19 benadrukt zij dat het belangrijk is dat, als de capaciteit van een bedrijventerrein groeit, de 25% voor de maakindustrie ook meegroeit.

- Er is een politieke keuze gemaakt om 7% tot 17% van de bedrijventerreinen niet te faciliteren. Een gedeelte wordt geïntensiveerd en de grote bedrijven worden geweerd. Dit is niet in cijfers onderbouwd, alleen in percentages en een aanname.

Mevrouw De Man stelt de Statenleden een vraag. Zij heeft de brief van het Utrechts Landschap en de vragen van de Statenleden gelezen. Los van politieke kleur of insteek van het debat ziet zij veel onduidelijkheid. De VVD staat positief tegenover de systematiek van regionaal programmeren, dit kan doeltreffend zijn. Maar het moet zorgen voor duidelijkheid voor de gemeenten. Het Afwegingskader en de Verordening zijn helder, maar het Kader is minder helder. Het is maatwerk, maar het is meer mist dan maatwerk. De VVD verwacht een vertraging en informeert naar wie achter het stuur zit. Hoe moet dit geïnterpreteerd worden, wat is de uitwerking? De gemeenten krijgen tijd om dit uit te voeren, maar het stuk is misschien nog niet dat wat de fractie wil uitdragen. Aan Statenleden zal gevraagd worden wat men moet doen om huizen te kunnen bouwen. Dan is het lastig om te antwoorden. Wat gaat de provincie precies doen? Bevoegdheid, verantwoordelijkheid, zeggenschap en rollen zijn niet terug te vinden. De gedeputeerde gaf zojuist iets meer richting maar het is niet duidelijk genoeg. Zij vraagt hoe de andere Statenleden staan tegenover het stuk. Is dit wat PS kunnen besluiten of is het eerder een informatief opstartdocument voor gemeenten om met elkaar mee aan de slag te gaan? Wat wordt er vastgesteld als PS het stuk vaststellen en wat geven zij mee aan de gemeenten? Zij vreest dat gemeenten naar de gedeputeerde zullen komen met hun vragen. Er moet voor worden gezorgd dat er woningen gebouwd worden. Zij vraagt zich af of dit document daaraan zal bijdragen.

De voorzitter stelt voor om de beantwoording van de gedeputeerde af te wachten voordat de leden over de vraag van mevrouw De Man in gesprek gaan. De leden kunnen de vraag eventueel in hun termijn beantwoorden.

Gedurende de vergadering blijkt het technisch niet mogelijk om geluidsverbinding te krijgen met de heer Weyers.

De heer Westerlaken complimenteert gedeputeerde en ambtenaren met het uitwerken van het Kader. De integraliteit van de Omgevingsvisie leidt inderdaad tot veel plak- en knipwerk, in veel stukken komt men eenzelfde terminologie tegen. Dat is goed. Hij is er voorstander van dat integraliteit de ruimte gegeven wordt. Dat is wat gemeenten en provincie tot één overheid maakt. De provincie wil een ambitieus programma woningbouw en daaraan verbonden werkgelegenheid realiseren. Dat wordt spannend waar de provincie geen daadwerkelijke doorzettingsmacht heeft richting gemeenten en wel mee wil praten over de inhoud van de woningbouw.

Hij is het niet eens met GroenLinks, er hoeven geen doelgroepen te worden opgenomen behalve waar het gaat om zaken als huuraandeel en het aandeel van eigen woningbezit.

Het CDA heeft de volgende vragen.

- Deze week bracht de provincie een filmpje naar buiten waarin de gedeputeerde uitlegt hoe belangrijk het is dat iedereen leest wat er in de Omgevingsvisie staat. Daarin gaf hij aan dat er meer woningen gebouwd moeten worden en dat dit zal leiden tot meer werk. Spreker benadrukt dat het ook leidt tot meer mobiliteit. De integraliteit moet in de gaten gehouden worden.
- Hij vraagt of de gedeputeerde kan uitleggen hoe hij staat tegenover de ontwikkelingen op landelijk niveau in de richting van meer aanwijzingsbevoegdheid van het Rijk als het gaat om de woningbouw in Nederland. Zo wordt ervoor gezorgd dat niets vastloopt.
- In de aanbieding en in het stuk wordt gesproken over een adaptief programma. Het gaat echter met name over de adaptiviteit van gemeenten, hij leest niet veel over de adaptiviteit van de provincie. Hij vraagt of de gedeputeerde gedurende het programma de uitdaging aangaat om te kijken hoe GS het Kader tijdig kunnen aanpassen als dit nodig is.

In reactie op de vraag van mevrouw De Man vraagt hij of zij sprak over voorliggend Kader of over de kleine uitbreidingen bij kernen in verband met de vitaliteit.

Mevrouw De Man licht toe dat haar vraag het voorliggende Kader betreft. Het wordt beschreven als een uitwerking van de regionale programmering waarmee gemeenten aan de slag gaan. Zij vraagt of de Statenleden menen dat het Kader daarvoor geschikt is. In de beantwoording van de vragen van de VVD staan regelmatig opmerkingen als 'er volgt nog een verdere uitwerking' en 'er volgt nog een beoordelingskader'. Als dat nog niet duidelijk is en er veel vragen leven, is het de vraag of het stuk rijp is voor besluitvorming en of het niet meer een informatief memo dan een Statenvoorstel is. De heer Westerlaken meent dat de provincie ook adaptief moet zijn. Het is een voortgaand proces waarbij de provincie nog niet alle ervaring heeft. Hij hoopt dat de gedeputeerde bereid is om tijdens het proces aanpassingen te maken die leiden tot een werkbare manier van programmeren. Mevrouw De Jong merkt op dat, als de fracties het een goede methodiek en systematiek vinden, de Staten de moed moeten hebben het stuk vast te stellen en ermee aan de slag te gaan. Mevrouw De Man stelt dat dit niet met moed te maken heeft maar met de verantwoordelijkheid van de functie. Het heeft te maken met duidelijkheid. De VVD wil goede besluiten nemen.

Mevrouw Chidi vindt het goed om te lezen dat het stuk is opgebouwd uit de input van de bestuurlijke overleggen. Het is goed dat de provincie aan de vooravond staat van de start van het regionaal programmeren en dat gemeenten eindelijk in hun rol gezet worden. Het stuk deed haar echter denken aan het recept van een gerecht waar zij veel zin in heeft. Maar als zij het recept leest, weet zij niet goed hoe zij het moet maken en wat het wordt. Zij hoopt dat het mondelinge antwoord op haar vragen iets meer inzicht en context aan het Kader geeft.

- Zij vraagt wat het Kader precies regelt, de werkwijze en het proces van het regionaal programmeren of de voorwaarden en eisen die horen bij de inhoud van het regionaal programmeren. De gedeputeerde spreekt over een werkwijze, zijzelf spreekt over een proces om te komen tot regionale programmering. Die zaken lopen door elkaar in het Kader.
- De discussie over adaptief programmeren is interessant, deze vraag stelde D66 in eerste termijn. Het antwoord is niet bevredigend genoeg: indien de omstandigheden dat vragen, wordt er een wijziging aangebracht. Het stuk komt cyclisch één keer per jaar terug met aanpassingen. Haar vraag is echter of PS ervan uit kunnen gaan dat, als blijkt dat het Kader of het proces van regionaal programmeren niet naar de zin van de gemeenten werkt, zij tot een herziening kunnen komen of dat eens per jaar een aangepast Kader komt waarmee de Staten kunnen instemmen.
- In de beantwoording is een mondelinge beantwoording toegezegd ten aanzien van het samenspel van de gemeenten. Voor D66 is dat de hamvraag: hoe gaat het proces van het regionaal programmeren er precies uitzien?
- In de vragen kwam D66 terug op wonen en werken. De heer Westerlaken sprak over integrale thema's. De uitwerking in het Kader scheidt niet veel duidelijkheid en zij vraagt of er meer scherpte en duidelijkheid in aangebracht kan worden. Zij moet het kunnen uitleggen aan burgers die hopelijk over twee weken live naar de participatiebijeenkomsten komen.
- Zij heeft een vraag gesteld over de vitaliteitsmotie. De begrippen kleine kernen en vitaliteit zijn niet voldoende uitgewerkt. Een nadere uitleg kan ervoor zorgen dat gemeenten het gevoel krijgen dat zij lokaal de leiding hebben.

De Staten erkennen de urgentie en ambities en dat wat het Kader onderschrijft. Het recept moet echter duidelijker worden, dan kan ervoor gezorgd worden dat er meer woningen komen, dat de alleenstaande moeder of de student of de senior in de provincie kan wonen.

De heer Suna dankt de heer Van Essen voor de wijze waarop hij dit deel van de portefeuille tijdelijk van de heer Van Muilekom overneemt. Hij stelt de volgende vraag.

- Wordt met de Omgevingsvisie beoogd om regeldruk te verminderen, om het voor de burger en de gemeente makkelijker te maken? Hij ziet een grijs gebied tussen provincie en gemeente, in eerste termijn vroeg hij hiernaar. Een deel van de angst is weggenomen, maar niet helemaal. Daarom is het van belang dat duidelijk wordt wat de provincie beoogt qua woningbouw en werklocaties, ook in het Kader. In die zin sluit hij zich aan bij collega's die kritisch zijn op opmerkingen als 'we gaan monitoren en afhankelijk van de situatie gaan wij het anders doen'.

Dat is niet goed genoeg. Hij hoort graag wanneer en op welke manier, als het Kader is vastgesteld, gemeente of regio weten waar zij aan toe zijn en of zij verder kunnen met het plan. Spreker gaat inhoudelijk in op een paar punten.

- De PvdA stelde een vraag over de rode contouren. Het antwoord was dat primair binnenstedelijk gebouwd gaat worden. Daar is men het over eens. Echter, de uitbreidingslocatie staat op zo'n manier in de tekst beschreven dat het lijkt alsof de provincie dit niet wil, maar ernaar kijkt als het niet anders kan. De laatste zin bij het antwoord op vraag 2.2 luidt: 'Dit sluit echter enige overige uitbreiding niet bij voorbaat uit'. Het woord 'enige' suggereert dat de provincie het in feite niet wil. In de VVD-motie gaven de fracties duidelijk aan hoe zij erin staan. Hij vraagt verduidelijking omtrent uitbreidingslocaties die eventueel buiten de kern gebouwd kunnen worden.
- De 50 woningen die kleine kernen kunnen bouwen worden meegenomen in de regionale programmering, is het antwoord op zijn vraag. Hij vraagt of, op het moment dat een kern toestemming krijgt om 50 woningen te bouwen, de kern problemen krijgt als die met andere gemeenten meedoet aan een regionale grote woningbouwlocatie. Of moet dit los gezien worden en worden alleen de aantallen meegenomen?
- Gemeenten zijn leidend bij de sociale kant van het verhaal en maken afspraken met woningcorporaties. Dat is bekend. De provincie geeft aan de ambitie te hebben om 50% sociaal en middensegment te bouwen. Mocht dit niet gehaald worden, dan wordt dit onderzocht of worden instrumenten ingezet waarmee de provincie iets kan forceren. De PvdA vraagt zich af waarom de gedeputeerde hiermee wacht, de provincie wil immers de 50% halen. De instrumenten die ingezet worden als het niet gehaald wordt, de mogelijkheden die er zijn, ook in juridisch opzicht, moeten al aan de orde gesteld worden. Bij gemeenten, corporaties en andere partners moet aangegeven worden dat de provincie het zo wil hebben. Die partijen moeten dan duidelijk maken waarom de cijfers niet gehaald kunnen worden.

Spreker gaat in op de vraag van de VVD. Hij meent dat het Kader vastgesteld moet worden, er moet vooruitgang geboekt worden. Het moet niet zo zijn dat weer met gemeenten gesproken wordt, er zijn al veel gesprekken geweest. De duidelijkheid van het stuk kan wel verbeterd worden.

Mevrouw Rikkoert dankt voor de mondelinge toelichting op de afwegingen bij de regionale programmering. Het wordt duidelijk dat het gaat om het juiste gesprek tussen provincie en gemeenten. De zorg of het Kader daarin voldoende duidelijkheid geeft, blijft. Zij zou de gedeputeerde graag hierop horen reflecteren.

De fractie draagt de volgende punten aan.

- De ChristenUnie vindt het van belang dat er in het programma heldere bestuurlijke afspraken worden gemaakt per gemeente, dus niet enkel op ambtelijk niveau.
- Zij vraagt in hoeverre de Regionale Economische Agenda (REA) als onderlegger is gebruikt bij de bedrijventerreinen. Zij gaat ervan uit dat de kaderstelling over wonen en werken en de uitgangspunten in de REA om specifieke ontwikkelingen mogelijk te maken niet conflicteren maar synchroniseren en vraagt of dit klopt.
- Het levensloopbestendig bouwen en het bouwen voor specifieke doelgroepen wordt meegenomen in de programmeringsgesprekken. De fractie is daar verheugd over.

Mevrouw Broere memoreert dat er al veel over het onderwerp is gezegd. Voor de PVV is er één doel en dat is zo snel mogelijk de gemeenten de vrije hand geven in waar zij bouwen. De rode contouren moeten eindelijk minder strak gehanteerd worden.

- Zij vraagt in hoeverre de RESsen die vastgesteld gaan worden invloed hebben op het bouwen, bijvoorbeeld door het steeds kleiner maken van de afstand tussen een windmolen en een woning. De RESsen en het Kader zouden samen besproken moeten worden.

De heer Schipper voelt een enorme bestuurlijke drukte. Gemeenten, regio's en provincie zijn alle bezig. Spreker heeft inmiddels de daaruit voortvloeiende documenten doorgenomen en dit Kader is voor hem meer van hetzelfde. Hij stelt de volgende vragen.

- In de commissie RGW kreeg hij geen antwoord op de volgende vraag. In het Ruimtelijk Economisch Perspectief (REP) pleit de U16 voor de inzet van actief grondbeleid, bijvoorbeeld als het gaat om bedrijventerreinen. Hoe kan het dat in het REP wordt gevraagd om een actief grondbeleid, terwijl de provincie juist af gaat zien van het actieve grondbeleid zoals staat in de Nota Grondbeleid die in de commissie RGW is besproken?
- Het Kader spreekt van een grootschalige ontwikkeling in de A12-zone. Een collega raadslid legde dit voor aan Rijkswaterstaat. De reactie was dat hier voor 2040 niet één woning gebouwd wordt. Dat is voorbij de horizon van het Kader. Hij vraagt de gedeputeerde naar een reactie hierop. Spreker reageert op de vraag van de VVD. Hij vraagt zich af wat er door het stuk verandert, wat afdwingbaar wordt door het Kader en wat sneller zal gaan. Ook vraagt hij wat voor handvatten in het stuk zitten voor de regio en de gemeenten. De SP heeft geen idee waarover de fractie gaat besluiten. Het is meer een aanzet tot een programma dan een voorstel. Het stuk is ook niet te amenderen. De Staten kunnen er weinig mee. Hij hoort hier graag een reactie op van de gedeputeerde.

De heer Hazeleger blijft erbij dat de SGP blij is met voorliggend kader.

Bij de beantwoording van de vragen staat regelmatig dat iets nader uitgewerkt wordt. Hij sluit zich aan bij de terechte vragen van mevrouw De Man en mevrouw Chidi en vraagt wat er precies voorligt. Hij dacht dat het stuk compleet was, maar nu is duidelijk dat er nadere uitwerking wordt verwacht. De SGP heeft de volgende vragen.

- Vraag 3.8 was: 'Zo nodig zetten GS hun instrumentarium in om de 50% betaalbaar in de regio te bewerkstelligen. Welk instrumentarium kunt u daarvoor inzetten?' GS denken dan aan een gesprek. Er stond echter een dreigende zin achter, namelijk dat geen enkel middel wordt uitgesloten. Spreker stelt voor om de zin achterwege te laten.
- Voor de SGP is de vraag belangrijk hoe de gemeenten hier in zitten. Het concept is aan gemeenten voorgelegd en de reacties waren herkenbaar: zijn het niet te veel eisen, wat verwacht de gedeputeerde precies van de gemeente, worden alle eisen opgestapeld of is het meer een afwegingskader waarmee een zo goed mogelijk plan gemaakt moet worden? Hij vraagt of het voor gemeenten helder is wat de bedoeling is. Als gezegd wordt dat een en ander nog wordt uitgewerkt, dan wordt de vraag nog actueler.
- Er is een paragraaf gewijd aan de rol van de provincie. Samengevat is die rol het stellen van kaders. Spreker ziet een andere rol voor de provincie, namelijk die van het kijken naar wat er in de regio's gebeurt, of kleine gemeenten daar ook wat in te brengen hebben. Of bepaalt bijvoorbeeld Amersfoort in de Regio Amersfoort wat er gebeurt? Met name als het gaat over bedrijventerreinen maakt hij zich daar zorgen over. Er is een vrij kleine bandbreedte, 7 tot 22 hectaren bij een behoefte van 84 hectaren. Als het schaakspel begint en Amersfoort zegt 20 hectaren nodig te hebben, resteren 2 hectaren. Hij vraagt hoe de provincie ervoor zorgt dat Woudenberg of Eemnes niet overschaduw worden door Amersfoort of Soest. Het is onvoldoende helder beschreven wat de provincie doet voor kleinere gemeenten in de regio's.

Mevrouw Hoek geeft een aanvulling op de bijdrage van de SGP. Volgens haar is alle grond in de driehoek Hoevelaken-Nijkerk-Amersfoort al verkocht door agrariërs met de toezegging dat zij die mogen gebruiken tot het nodig is voor iets anders. Dat is een punt van zorg omdat momenteel veel agrariërs min of meer gedwongen stoppen en die grond komt ook vrij. Zij vraagt hoe dat gekaderd wordt door de provincie.

Zij stelt de volgende vragen.

- 50PLUS vindt het bij de uitbreiding van bedrijventerreinen belangrijk dat men in het oog houdt om wat voor categorieën het gaat, categorie 3 is een categorie met lawaai en aanvoer. Als de bedrijventerreinen worden uitgebreid, neemt het vervoer ook toe, onder meer voor laden en bevoorrading. De infrastructuur in de omgeving moet meegenomen worden. Mevrouw Broere gaf het al aan, de afstand tussen wonen en werken wordt steeds kleiner. De nabijheid van een bedrijventerrein past niet altijd bij woonprojecten.

- De meeste fracties zijn blij met de mogelijkheid voor kleine kernen om 50 woningen te bouwen om zo de leefbaarheid in stand te houden wat betreft scholen, winkels en sociale cohesie. Maar er moet wel controle zijn op de mix van de woningen. Er is een uitstroom van grote steden naar kleinere dorpen en degenen die een koopwoning in een grote stad achterlaten, hebben financieel de mogelijkheid om te shoppen in het woningaanbod in de kleine kernen. Zij vraagt hoe daarop regie gehouden kan worden en hoe een balans gevonden kan worden.
- De 50 woningen moeten een goede mix zijn met ook sociale huurwoningen. De gemeenten gaan hierover, de meeste houden 30% aan. De kapitaalkrachtige mensen uit steden snoepen veel van de woningen weg, waardoor het bouwen voor de eigen bewoners ondersneeuwt. Natuurlijk zijn kapitaalkrachtige instromers ook nodig om de scholen in stand te houden. Het voortbestaan van een aantal scholen en winkels wordt hiermee gered. Het is een spagaat. Door de grote instroom van buitenaf raakt de sociale cohesie binnen de kleine kernen ook wel ontwricht.
- Zij wijst op het openbaar vervoer. Er kan van alles ontwikkeld worden, maar dan moeten bushaltes niet geschrapt worden. Dat veroorzaakt meer autoverkeer en meer vervuiling. In een aantal plaatsen zijn nieuwe wijken ontstaan waar geen bus rijdt.
- De bestemmingsplannen van de gemeenten komen naar de provincie. De provincie moet goed controleren of de voorpartners aan de voorkant geraadpleegd worden en of zij een zienswijze kunnen dienen, bijvoorbeeld de waterschappen. Bij het ontwikkelen van bouwprojecten is watercompensatie nodig, meestal worden daarvoor weilanden gebruikt.

Mevrouw Hoek stelt dat de fracties input geven en de gedeputeerde hiermee aan de slag gaat om vervolgens terug te komen naar de Staten met een meer vervolmaakt stuk.

De voorzitter schorst de vergadering.

De voorzitter heropent de vergadering.

De voorzitter geeft de gedeputeerde de gelegenheid om te reageren op de tweede termijn.

Gedeputeerde Van Essen gaat in op de grote lijnen en beantwoordt daarna de specifieke vragen. Enkele kernpunten die in de tweede termijn naar voren kwamen waren de vragen over hoe het proces eruitziet, wat PS gaan vaststellen en hoe dit raakt aan de interim Omgevingsverordening. De gedeputeerde schetst de volgorde. Het regionale programma dat in de Verordening wordt genoemd is het uiteindelijke resultaat van het proces dat met voorliggend Kader gestart wordt. In het Kader geven de Staten kaders mee voor het proces van regionale programmering op het gebied van kwaliteiten, kwantiteiten en vormgeving van het proces. De Staten geven aan wat de opgaven zijn op de verschillende aspecten en hoe zij verwachten dat GS, zowel kwalitatief als kwantitatief, de Staten in dat proces van regionaal programmeren meenemen. Dit zal uiteindelijk leiden tot regionale afspraken. Dit gebeurt ook bestuurlijk. De kern ervan landt in een regionaal programma dat door GS wordt vastgesteld.

Het is een periodiek proces, het Kader dat de Staten vaststellen is het kader voor de cyclus van regionaal programmeren. Iedere cyclus begint met een kaderstelling waarbij geleerd kan worden van de vorige cyclus. Het is een nieuwe manier van werken. GS en PS hebben de mogelijkheid om onderweg te kijken naar wat goed gaat en naar wat bijgesteld moet worden en dit alles kan meegenomen worden naar de volgende ronde.

Mevrouw Chidi vergeleek het kader met een recept. De gedeputeerde benadrukt dat de Staten met de kaders niet het menu vaststellen, maar wel de ingrediënten waarmee met gemeenten en partners gekookt gaat worden. De gemeenten hebben daar een belangrijke rol in, zij moeten inbrengen hoe zij een bijdrage willen leveren aan de opgave, kwalitatief, kwantitatief en qua locaties.

De gedeputeerde begrijpt dat bij de Staten het gevoel leeft dat het duidelijker kan, dat de Staten niet precies bepalen wat er uiteindelijk uit komt. Dat klopt, maar dat is ook de manier van werken. De provincie geeft niet vooraf in een verordening voor vier jaar aan waar woninguitbreidingen plaatsvinden, zoals voorheen gebeurde. De Staten geven de kaders mee voor het proces waarbij samen met de gemeenten tot een locatiekeuze wordt gekomen. De kaders behelzen ook de

kwalitatieve aspecten die GS in het proces een plek moeten geven, waarover afspraken gemaakt worden met de gemeenten.

De gedeputeerde gaat in op de kwalitatieve aspecten. Het voorbeeld van 50% betaalbare woningen werd al genoemd. In de gesprekken die de provincie met de gemeenten heeft gevoerd in de afgelopen maanden blijkt dat gemeenten deze en veel andere ambities onderkennen, die hebben zij zelf ook. Het is soms een uitdaging om die te realiseren. De gemeenten zien steeds meer de waarde van het voeren van een regionaal gesprek en het maken van regionale afspraken hierover. Er staat niet in de Verordening dat ieder woningproject voor 50% uit betaalbare woningen moet bestaan. Het is wel zo dat bij wat de gemeenten aandragen wordt gekeken naar de betaalbaarheid in de verschillende projecten en plannen en of dit voor de hele regio samen op 50% komt. Is dat niet het geval, dan moet samen bekeken worden hoe dit komt en hoe hierop kan worden bijgestuurd om ervoor te zorgen dat dit gehaald wordt. Dan wordt nagegaan wat men van elkaar nodig heeft en misschien van anderen, bijvoorbeeld in de vorm van een bijdrage van het Rijk, een woningbouwimpuls.

De heer Suna vroeg of de 50% niet beter verankerd moet worden, mevrouw De Jong gaf dit aan bij het onderwerp circulair. Dat is pas nodig als gemeenten zelf die ambities niet zouden hebben. Volgens de gedeputeerde is dat niet aan de orde. Hij merkt dat gemeenten die ambities hebben maar dat het soms een zoektocht is om daar op een goede manier invulling aan te geven. Veel gemeenten hebben in hun eigen beleid ook ambities, bijvoorbeeld voor betaalbaarheid. Sommige gemeenten komen daarbij zelfs boven de 50% uit. Op basis van de ambities van de provincie en die van gemeenten moeten gezamenlijke afspraken worden gemaakt. Het kan zijn dat over één of twee jaar geconcludeerd wordt dat op sommige aspecten meer nodig is. Dan wordt bekeken wat daarvoor de aangewezen weg is. In het meest extreme geval worden de regels opgenomen in de Verordening, maar dat heeft het risico dat ieder project daaraan moet voldoen en ontwikkelingen moeten niet op slot gezet worden. Daarin wordt een balans gezocht.

De heer Suna begrijpt dat wordt vastgehouden aan het proces van kijken naar verschillende projecten die ontwikkeld worden en daarbij is de wens 50% van het totaal. Hij heeft echter vaak gezien in de politiek dat eerst de bouw van duurdere woningen gerealiseerd wordt, maar als dan de sociale component moet komen, gaat dat door allerlei omstandigheden niet door en uiteindelijk wordt een vierde tot een derde behaald van wat men had beoogd. Hij vraagt of het zo is dat, op het moment dat een regio met woningbouwbehoefte komt, de regio met plannen komt en zegt dat er eerst ergens gebouwd wordt, waarna er ook sociale woningbouw komt. Als dat zo is, heeft hij hierover grote zorgen. Maar als op het moment dat gemeenten het totaalplaatje aanleveren van verschillende projecten het één geheel is en vaststaat dat de plannen uitgevoerd gaan worden, dan kan hij zich in de plannen vinden.

Daarnaast geeft de gedeputeerde aan dat, als het niet lukt, over twee jaar bekeken wordt welke maatregelen getroffen moeten worden. Hij vraagt waarom de gedeputeerde daarmee zou wachten. Uit ervaring is gebleken dat dit toch een keer komt, de provincie moet dan voorbereid zijn.

De heer Schipper heeft in de kern dezelfde vraag als de heer Suna. In de tijd van de BRU werden er ook steeds afspraken gemaakt over hoeveel betaalbare woningen gebouwd zouden gaan worden. Een paar jaar later kwam men er dan achter dat het er niet van gekomen was.

Het gaat mevrouw De Man niet om de 50% maar om de ondergrens. Veel gemeenten sluiten aan bij de ondergrens van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. Het is reëel om vanaf elf woningen te vragen om daarvan de helft betaalbaar gerealiseerd kan worden. Zelf stelde zij ook de vraag wanneer men zich moet melden bij de regionale programmering.

Mevrouw Hoek wijst erop dat, als een kern een plek voor maximaal zes woningen vindt, er geen sociale woningbouw bij hoeft te zijn. In het gebied waar zij woont zijn veel locaties op stand en de gedachte om daar sociaal te bouwen is ver weg. Het zou mooi zijn als de provincie, met haar helicopterview, hierop controleert en kijkt of op meer de vermenging met sociale woningbouw kan komen. Voor de balans is het niet goed om bij zes woningen vijf dure en één sociaal te hebben, maar bij zes woningen kan de eis zijn om twee daarvan sociale woningbouw of bijvoorbeeld levensloopbestendig te laten zijn. Als het enigszins kan, zouden dat huurwoningen moeten zijn. Zij

zou graag zien dat bekeken wordt wat hierin bereikt kan worden door sturing. Een aantal van minder dan zes woningen is een mogelijkheid voor ontsnapping en als dit vaak gebeurt, komt men snel tot veertig of zestig verspreide woningen die niet als blok gezien worden.

Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat gemeenten ook deze ambitie hebben. In de afgelopen maanden heeft hij het onderdeel Wonen van de portefeuille van gedeputeerde Van Muilekom mogen waarnemen en hij had onlangs een overleg met wethouders Wonen. Dan gaat het niet alleen over sociale huur maar ook over middenhuur, want ook daar ligt een grote uitdaging. De gemeenten kijken zelf hoe zij dit aangejaagd krijgen.

De heer Suna waarschuwt terecht voor uitstelgedrag waarbij eerst andere dingen worden gedaan. Dan negeert men de opgave. Het is nieuw dat de provincie een rol pakt in het onderwerp betaalbaar bouwen, tot nu toe was de provincie van mening dat de gemeenten hierover gingen. De gedeputeerde merkte in het begin dan ook enige schrik bij gemeenten. Na meerdere gesprekken met gemeenten in verschillende regio's ziet hij dat dit kantelt, gemeenten zien dat gemeenten en provincie iets aan elkaar kunnen hebben en dat regionale afspraken misschien helpen. Het is ook een signaal naar de buitenwereld dat gemeenten en provincie het oprecht menen.

Er wordt vaak gesproken over een groeimodel, dat geldt volgens de gedeputeerde zeker voor dit onderwerp. Het heeft urgentie, daarom maakt de provincie er een gespreksonderwerp van en worden afspraken met gemeenten gemaakt. Het is nieuw. Hij wil het een kans geven. Als de provincie zegt dit boven de gemeenten uit te gaan regelen, dan kan het een soort schijnoplossing zijn: als men niet oppast wordt er niets gebouwd of wordt het doel niet bereikt. De inzet van GS is om er in samenwerking met de gemeenten actief op te zoeken en er actief op te monitoren. Mocht uit het monitoren blijken dat het niet lukt om het met elkaar te realiseren, dan hebben de Staten de mogelijkheid om bij een volgend Kader te kijken naar wat dit betekent en op welke manier er wel invulling aan gegeven kan worden.

Het is goed om hierover na te denken, maar het is te makkelijk om dit nu al te doen. Het past ook niet bij de vorm van samenwerking met gemeenten die de provincie voor ogen heeft en het doet geen recht aan wat gemeenten zelf al op dit vlak doen.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt zijn beantwoording van de tweede termijn.

Meerdere fracties hebben benadrukt dat integraliteit cruciaal is in het proces. GS staan voor de provinciale belangen en staan niet aan de lat voor een individuele woning. De provincie moet echt een bovenlokale rol pakken. Dit staat ook verwoord in de ontwerp Omgevingsvisie. Voor die belangen is integraliteit cruciaal. Woningbouw moet goed bereikbaar zijn, er moet groen in de buurt zijn, er moet een goede woon-werk balans zijn, enzovoort. De rol van de provincie is om die samenhang te bewaken, vandaar dat in het Koersdocument en in het Afwegingskader uitbreidingslocaties de basisprincipes die de Staten hebben geformuleerd en vastgesteld.

Op de vraag hoe het verder zal gaan, licht de gedeputeerde toe dat de provincie binnen de regio's in gesprek gaat met alle gemeenten.

De heer Hazeleger vroeg of de dynamiek zal zijn dat een grote gemeente zegt hoe het wordt gedaan waarbij andere gemeenten het nakijken hebben. Dat is niet hoe het zal gaan. Alle gemeenten hebben eenzelfde stem en iedere gemeente moet haar plannen op tafel leggen omtrent de manier waarop de gemeente een bijdrage wil leveren aan ambities en aan lokale afwegingen en uitdagingen. De verantwoordelijkheid voor de regie van het proces en het vastleggen ervan in het uiteindelijke provinciale programma, ook in relatie met de Omgevingsvisie, ligt bij de provincie. De provincie heeft een rol bij het voldoende borgen van de balans tussen de verschillende gemeenten.

Als de heer Hazeleger bedrijventerreinen als uitgangspunt neemt, ziet hij bij de Regio Amersfoort staan dat de behoefte 84 hectaren is. Er zijn nog 28 hectaren beschikbaar en de bandbreedte is maximaal 22. Er is dus een tekort van 35 hectaren, die mogen niet worden ingevuld tot 2030. Dit betekent dat alle gemeenten hun plannen presenteren maar tevoren weten dat ze niet allemaal gerealiseerd kunnen worden. Hij vraagt wie bepaalt welke gemeente aan het langste eind trekt. Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat de heer Hazeleger ervan uitgaat dat er voor alle 84 hectaren plannen komen. De behoefte is op basis van de behoefteeraming van Stec Groep die eerder met de

Staten gedeeld is. Hierin wordt bij verschillende scenario's, WLO-hoog en WLO-laag, de totale behoefte per regio aangegeven. Dit is WLO-hoog. Stec Groep heeft geconstateerd dat een vrij groot deel van die hectaren voor rekening komt van XXL-bedrijven. De provincie, zie de Omgevingsvisie, en de gemeenten willen daar meer terughoudend mee omgaan. Daarnaast zijn er ook mogelijkheden voor herstructurering en intensivering van bedrijventerreinen.

De heer Hazeleger geeft terecht aan dat een aantal plannen al in de pijplijn zit. Het proces geeft de mogelijkheid om nog eens goed te kijken naar de status van die plannen, of die inderdaad allemaal tot realisatie komen. Bij 'de 7 bedrijventerreinen' is te zien dat de ene gemeente daar al verder in is dan de andere en dat geldt soms ook voor andere plannen. Iedere gemeente zal plannen op tafel leggen en dan moet worden afgewacht in hoeverre dat gaat knellen. Als dat het geval zou zijn, dan is het aan de provincie om er ruimtelijk een rol in te pakken.

De heer Hazeleger weet dat alleen Woudenberg al 10 hectaren nodig heeft tot 2030 voor de lokale behoefte, de huidige bedrijven willen uitbreiden of verhuizen. Stel dat Woudenberg als eerste zou komen, dan blijven er vijf hectaren over voor de rest van de regio. Dat is te weinig. Bij de U16 zal dit net zo zijn. Er zal een touwtrekken ontstaan en dan moet helder zijn wie de regie heeft. Hij vraagt of de gedeputeerde uiteindelijk de afweging maakt of dat het de bedoeling is dat men het onderling eens wordt. Dat laatste gaat volgens hem niet lukken.

Gedeputeerde Van Essen bevestigt dat dit een regionaal proces is waarvan de kern wordt vastgelegd in het regionaal programma. Dat is de link die de VVD terecht legt met de Omgevingsverordening. Nieuwe hectaren bedrijventerreinen kunnen alleen gerealiseerd worden als ze in het provinciale programma, de essentie van de afspraken, terechtkomen.

Uiteindelijk heeft de provincie daar een regierol in te spelen. Gedeputeerde Strijk heeft meermalen aangegeven dat de insteek bij de bedrijventerreinen is dat de provincie echt enige ruimte wil bieden. Maar er wordt voldoende druk op de ketel gehouden om de intensivering te stimuleren. Bij dit onderwerp is het goed dat jaarlijks bekeken wordt wat de uitkomsten zijn, hoe concreet de plannen zijn van de gemeenten en wat de onderbouwing ervan is. Mocht blijken dat de ruimte veel te krap is en dat er om goede redenen bijstellingen nodig zijn, dan is er het volgende jaar de gelegenheid om daarover te spreken met elkaar en eventueel keuzes bij te stellen. De systematiek geeft de mogelijkheid om hier makkelijker in mee te bewegen. Gemeenten hebben ook onderdelen waarbij zij benieuwd zijn hoe het gaat werken en bedrijventerreinen zijn er één van. De gedeputeerde pleit ervoor om het proces op een goede manier te doorlopen met elkaar. De kaders waarop de afweging wordt gemaakt staan in het stuk. De Staten geven hiermee richting.

Voor 'de 7 bedrijventerreinen' liggen er afspraken en die zijn geborgd. Dat is een harde toezegging.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt zijn beantwoording van de tweede termijn.

In reactie op mevrouw De Man benadrukt hij dat het programma voor de hele provincie als geheel beoordeeld zal worden op de goede balans in de kwalitatieve aspecten en de kwantiteit. Er komt een ruimtelijke beoordeling van de uitbreidingslocaties, dat geeft de mogelijkheid om in het GS-besluit aan het eind van het proces locaties op te nemen.

De uiteindelijke bestemmingsplannen worden, zoals al gebeurt, beoordeeld. Daarbij wordt gekeken naar de provinciale belangen. Dat is de rol van de provincie.

Het wordt mevrouw De Man tijdens het gesprek duidelijk dat 'vinger aan de pols' toch 'vinger in de pap' is. De provincie zit aan tafel bij het al dan niet toelaten van plannen in de regionale programmering. De uiteindelijke toets aan de Verordening is dus een peulenschil. Zij hoort hier een ommezwaai ten aanzien van wat het Kader voorspiegelt. Zij vraagt of het dan echt de bedoeling is dat alle woningen op elk schaalniveau, van één tot en met duizend, in de regionale programmering worden opgenomen en of die aan dezelfde eisen moeten voldoen.

Gedeputeerde Van Essen licht toe dat de provincie haar ruimtelijke rol heeft, met name als het gaat om uitbreidingslocaties. Eerder was de vraag of er een regionale afweging gemaakt moet worden voor uitbreidingen kleiner dan 50 woningen. Toen is gezegd dat dit niet hoeft, het zijn kleine uitbreidingen, eventueel buiten de contour. Gemeenten moeten dit zelf onderbouwen. De provincie kijkt of het binnen haar kaders is. Als het gaat om andere kleine ontwikkelingen, zeker binnen de

contour, dan is regionale afstemming natuurlijk niet nodig. Het is wel goed om daar zicht op te hebben, al is het om zo met elkaar in beeld te hebben hoeveel er gebouwd wordt. Gemeenten nemen de aantallen mee, maar er hoeven geen regionale afspraken over gemaakt te worden. Soms past de provincie enige terughoudendheid, de provincie pakt haar rol bij de provinciale belangen. Er zijn zaken die daarbuiten vallen, bijvoorbeeld het voorbeeld van mevrouw De Man van een individuele woning.

Mevrouw De Man vindt dat het vorige antwoord van de gedeputeerde veel verduidelijkt en vraagt of dit in het Kader opgenomen kan worden. Het zijn essentiële dingen: voor kleinere kernen zijn bouwplannen onder de 50 woningen het overgrote deel van de woningvoorraad en de plancapaciteit, zeker als dit binnenstedelijk gebeurt. Dit moet duidelijk zijn voordat het stuk in de Statenvergadering van 30 september aanstaande besproken wordt.

Gedeputeerde Van Essen noemde het aantal van 50 omdat hij refereerde aan uitbreidingslocaties van 50 woningen, zoals genoemd in de Omgevingsverordening. Bij binnenstedelijke plannen geldt dat de provincie die toetst in het kader van het bestemmingsplan. Hij zegt toe hierover een korte verduidelijkende memo naar de Staten te sturen, met name over de wisselwerking tussen het programma, de Verordening en de rol van de provincie bij de bestemmingsplannen, binnen en buiten bestaand verstedelijkt gebied en binnen en buiten de rode contour.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording van de tweede termijn.

GroenLinks informeerde naar de relatie met het Uitvoeringsprogramma Versnelling Woningbouw en moedigt GS aan om dat voortvarend op te pakken en ervoor te zorgen dat er geen onderbesteding is van middelen. Het betreffende Statenvoorstel ligt de komende week voor bij GS en zal spoedig daarna naar de Staten komen. In de begroting zijn extra middelen voorzien voor de versnelling van woningbouw, uiteraard vanuit de verwachting dat de middelen op een goede manier ingezet kunnen worden. Wat GS betreft is de urgentie groot. De bijdrage van GroenLinks ziet hij dan ook een uitnodiging om, als er meer middelen nodig zijn, daarvoor naar de Staten te komen.

In reactie op de vraag naar het bouwen voor specifieke doelgroepen antwoordt de gedeputeerde dat dit thema het hart van het gemeentelijke beleid raakt. Het onderwerp is nog niet echt aan de orde geweest. Hij kan zich voorstellen dat gemeenten de wenkbrauwen fronsen als de provincie zich daarmee gaat bezighouden. Verkend zou kunnen worden of gemeenten de toegevoegde waarde van de provinciale betrokkenheid bij dit onderwerp inzien. Hij zou hier wat terughoudend in willen zijn. Het is een groeiproces, als blijkt dat de provincie op dit punt iets toe te voegen heeft, dan is het goed dat de provincie daarin een rol pakt. Er moet zorgvuldig gehandeld worden in de samenwerking met gemeenten op dit vlak.

Spreker ging al in op het thema circulair. Over het onderwerp circulair bouwen moet ook binnen de organisatie kennis opgebouwd worden. De kennis zal op orde moeten zijn op het moment dat de provincie hierin een grotere rol wil pakken. Hij ziet dit als een groeiemodel. Hoe dit in de afspraken in de programma's de komende jaren gestalte gaat krijgen, moet in samenwerking met de gemeenten worden gezien. De suggestie van een conferentie rond circulair bouwen spreekt hem aan. Het kan een goede manier zijn om het onderwerp bij provincie en gemeenten hoger op de agenda te krijgen en de kennis erover samen op te bouwen. Eind 2020 komt er een Uitvoeringsagenda circulair naar de Staten. Misschien kan dan worden gezien wat een goede timing is voor een dergelijke conferentie en hoe er invulling aan gegeven kan worden.

Mevrouw De Man herinnert aan haar vraag of het niet een extra bestuurslaag is en op wat voor manier men daar invloed op kan uitoefenen, zeker nu zij hoort dat het de bedoeling is dat bestuurders aan tafel zitten bij de regionale programmering.

Gedeputeerde Van Essen stelt dat het geen extra bestuurslaag is. De afspraken die regionaal worden gemaakt, worden uiteindelijk door colleges van B&W dan wel raden gemaakt. GS stellen de kern van het programma vast en de Staten stellen de kaders vast. Dat is de democratische legitimatie van de afspraken. Een regio is een samenwerking van gemeenten en kan niet zelf iets besluiten, dat doen de gemeenten en de provincie. Het is meer een vehikel om de samenwerking vorm te geven.

Mevrouw De Man vraagt of het Kader voldoende is, zeker omdat de gedeputeerde nog zoveel uitleg geeft. Misschien moet gezegd worden dat het een startdocument is. Over nut en noodzaak hoeft niet gediscussieerd te worden, maar zij betwijfelt of het stuk duidelijkheid geeft. Zij voorziet veel fricties tussen gemeenten onderling als niet duidelijk is wie wat gaat doen, de SGP sprak hier ook over. Er zijn gemeenten die niet aan alle eisen kunnen voldoen, komen die dan achteraan?

Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat het een kaderstellend stuk is. De Staten nemen een kaderstellende rol en geven op het gebied van kwaliteit en kwantiteit aan wat het proces moet opleveren. De Staten sturen GS en de gemeenten ermee op pad om er invulling aan te geven.

Mevrouw Chidi laat weten dat het gesprek haar, en kennelijk de VVD, erg helpt bij het scheppen van duidelijkheid. Zij vraagt of de gedeputeerde die verduidelijking in het Statenvoorstel kan aanbrengen. Het gaat om het proces, de werkwijze, de kwalitatieve aspecten, de provinciale belangen en de bandbreedte op de thema's wonen en werken. Zo weten de Staten waar zij kunnen bijsturen en kunnen zij het goed uitleggen aan bijvoorbeeld gemeenten.

Gedeputeerde Van Essen stelt dat dit alles letterlijk in het Statenvoorstel staat, wellicht is een nadere toelichting gewenst om ervoor te zorgen dat GS en PS elkaar goed verstaan. Zoals toegezegd zal hij de Staten een memo doen toekomen met een nadere toelichting. Dat moet voldoende zijn om duiding te geven aan wat in het Statenvoorstel staat. Hij stelt voor om het memo bij de stukken voor het Statendebat te voegen. Hij ziet geen aanleiding om het Statenvoorstel zelf aan te passen. Dat zou al gauw een enorme vertraging geven. Gezien de urgentie van de woningbouw en de bedrijvenlocaties is dat ongewenst.

Mevrouw Chidi is het eens met de laatste opmerking. Zij kijkt uit naar de toelichting.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording van de tweede termijn.

Het CDA vroeg naar de regierol van het Rijk, ook in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling en woningbouw in het bijzonder. Hij licht toe wat voor samenwerking volgens GS en veel andere provincies wenselijk is. Ieder moet de eigen rol goed pakken. Gemeenten staan het dichtst bij de samenleving qua locatieleuze maar zij kennen ook de lokale noden en kunnen een goede balans zoeken bij voor wat voor doelgroepen gebouwd wordt. Zij hebben daar een primaire rol is. De provincie staat met name voor de provinciale belangen, zo kan er bijvoorbeeld ergens veel gebouwd worden, maar dan moet de bereikbaarheid ook in orde zijn. De provincie heeft weer een grote afhankelijkheid van het Rijk, als het Rijk de provincie niet ondersteunt met tijdige investeringen in de infrastructuur, met oplossingen en middelen daarvoor op het gebied van stikstof, met ervoor zorgen dat corporaties voldoende kunnen investeren, met hopelijk een goed vervolg op de woningbouwimpuls, dan kunnen de provincies de ambities niet waarmaken. De gedeputeerde merkt in veel gesprekken met het Rijk dat dit daar ook zo beleefd wordt. Men heeft elkaar hard nodig. De PvdA vroeg naar het bouwen buiten de rode contour. De kaders daarvoor hebben de Staten eerder meegegeven in het Afwegingskader uitbreidingslocaties waarin de Staten de basisprincipes hebben verwoord. Dat is zeker ook uitgangspunt. Hierin is de mogelijkheid voor uitbreidingen bij kleine kernen verwoord. Tegelijk is er een grote ambitie. Kijkend naar de situatie verwacht de gedeputeerde dat er af en toe op locaties buiten de contour gebouwd gaat worden om de opgave het hoofd te bieden. De basisprincipes worden daarbij als startpunt gehanteerd. Er gaan dus dingen kunnen, sowieso de 50 woningen bij kleine kernen. Grootschalig gaan ook dingen kunnen en daarbij zijn de basisprincipes leidend.

In reactie op de SGP bevestigt de gedeputeerde dat het belangrijk is dat regionaal de behoefte van verschillende gemeenten voldoende in het oog gehouden wordt en een plek gegeven wordt.

Mevrouw Rikkoert vroeg naar de REA, die ook sturingskader is voor de ROM. Er zijn op dit vlak niet echt strijdigheden met de Omgevingsvisie. Uiteindelijk zijn de Omgevingsvisie en -verordening de kaders waarbinnen het wordt gedaan.

Mevrouw Broere vroeg of de RESsen invloed hebben op het bouwen. Dat raakt de integrale afweging. Bij het REP worden in U16-verband verschillende kaarten op elkaar gelegd om te kijken wat het één voor het ander betekent. Gemeenten zijn binnen de RESsen aan het kijken naar hun bijdrage aan het regionale bod en kijken daarbij ook naar hun wensen met betrekking tot

woningbouw. Uiteraard kijkt de provincie, in relatie tot de REP en de verstedelijkingsperspectieven van Amersfoort en Foodvalley, of dit samen past. Deze verbanden worden dus gelegd. Het raakt met name aan het verstedelijkingsperspectief.

Mevrouw Broere vraagt wat voorgaat, de RES of het bouwen.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat die voorstelling van zaken te zwart-wit is. Het is natuurlijk in eerste instanties aan gemeenten, op het moment dat zij locaties inbrengen voor het regionaal programmeren moeten de locaties mogelijk zijn. Datzelfde geldt voor de RESsen. Binnen het REP ziet men dat het gezamenlijk op één kaart wordt gezet en wordt gekeken waar het knelt. De provincie hoeft niet te zeggen wat vóór gaat, ook gemeenten hebben daar een belangrijke stem in. Het doel is om alle opgaven een plek te geven.

De heer Schipper informeerde naar het grondbeleid. Dat betreft meer de uitvoering, hoe de locaties ontwikkeld worden. Als het gaat over de rol van de provincie in relatie tot grondbeleid is een dergelijke vraag meer op zijn plek bij de Nota Grondbeleid.

De heer Schipper brengt naar voren dat hij de vraag in de commissie RGW heeft gesteld aan de woordvoerder Grondzaken. Hij kreeg geen antwoord. De gedeputeerde verwijst weer terug naar de Nota Grondbeleid. Het gaat spreker erom dat de regio in het REP een andere koers uitzet wat grondbeleid betreft dan wat er in de Nota Grondbeleid van de provincie komt te staan. Hij vraagt hoe die twee met elkaar te verenigen zijn en wanneer de gedeputeerde ze wil verwerken.

Gedeputeerde Van Essen zegt toe dat hij de vraag in samenspraak met gedeputeerde Strijk schriftelijk beantwoord zal worden.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording van de tweede termijn.

De heer Hazeleger vraagt hoe gemeenten in het proces zitten. In het begin, ook bij de gesprekken in het kader van de Omgevingsvisie, was te merken dat het zoeken was voor gemeenten naar wat het spel was dat met elkaar gespeeld zou worden. Spreker heeft gemerkt dat dit kantelt. Gemeenten hebben steeds beter voor ogen hoe het proces eruit gaat zien. Zowel ambtelijk als bestuurlijk krijgt de gezamenlijkheid invulling, ook door dit proces gezamenlijk uit te lijnen. Zo is samen een plan van aanpak opgesteld met behulp van Stec Groep die hierin begeleidt. Het is een nieuwe manier van werken. Gemeenten zijn hier en daar afwachtend, maar staan steeds positiever tegenover de aanpak.

Op de vraag van mevrouw Hoek naar integraliteit ging de gedeputeerde al in.

Op de vraag hoe voorkomen wordt dat woningen die ten behoeve van vitaliteit gebouwd worden daar niet voor gebruikt worden en dat kapitaalkrachten uit de stad eerder aan bod komen, antwoordt de gedeputeerde dat dit een uitdaging is voor gemeenten. Wethouders benoemen dit punt regelmatig. Aan de ene kant wil men verjonging, aan de andere kant wil men doorstroming voor de eigen inwoners. Als er een seniorenappartement wordt gebouwd in een vergrijzende gemeente om de doorstroming te bevorderen, maar er komen ouderen van elders te wonen, dan is het het paard achter de wagen spannen. Hierop is geen makkelijk antwoord. Er wordt vaak gesproken over hoeveel woningen men wil bouwen, de vraag wát men wil bouwen en voor welke doelgroep is minstens zo belangrijk. Gemeenten zijn creatief aan het kijken hoe zij daarop kunnen sturen, misschien door te bekijken hoe nieuwe plannen bekend gemaakt worden.

Mevrouw Hoek wijst erop dat projectontwikkelaars hier ook een grote rol in spelen, zij mogen huizen zelf in de verkoop doen. Er zou begonnen moeten worden bij de convenanten die men afspreekt. De rol van de woningbouwcorporaties moet ook niet onderschat worden. Zij bouwen wel sociaal maar verkopen ook woningen uit hun bestand, waarbij het de vraag is bij wie die terecht komen. De hele keten is van belang en zij vraagt wie er controle op houdt.

Gedeputeerde Van Essen vindt de punten herkenbaar. Voor een groot deel is woningbouw het domein van gemeenten. De punten komen op tafel in regionale overleggen met wethouders. Het raakt soms aan regelingen op nationaal niveau, zo is er bijvoorbeeld de discussie over de verhuurdersheffing en de investeringsruimte voor woningcorporaties en de vraag wie kan investeren in het middensegment. Het zijn veelal technische discussies waarbij men tot een oplossing komt. Binnen het Programma Versnelling Woningbouw zullen dergelijke zaken geadresseerd moeten

worden, dan wel in relatie tot het Rijk dan wel in de ondersteuning van gemeenten. Bij het regionaal programmeren kijkt men meer naar de ruimtelijke kant, deze zaken hoeven hierin niet allemaal opgelost te worden.

Mevrouw De Jong stelt dat, als het Rijk een positie wil innemen ter bevordering van de woningbouw, het ervoor moet zorgen dat de corporaties in positie gebracht worden zodat zij hun bezit niet hoeven te verkopen. Voor gemeenten en provincie is het ingewikkeld om hier iets aan te doen.

De heer Westerlaken herinnert aan zijn vraag over het adaptief vermogen van de provincie. Hij hoort graag hoe de gedeputeerde dit ziet in de komende jaren, los van de vraag of de Omgevingswet daadwerkelijk op 1 januari 2022 ingevoerd gaat worden.

Gedeputeerde Van Essen stelt dat een adaptief programma adaptiviteit vraagt van beide kanten. Dat is misschien wel de belangrijkste reden waarom het een jaarlijks proces is, het Kader kan periodiek bijgesteld worden om mee te kunnen bewegen. Ook wordt er zo voor gezorgd dat de rol die de provincie erin speelt past bij de opgaven. De gedeputeerde is ervan overtuigd dat op bepaalde onderwerpen, bijvoorbeeld locatiekeuze, sturen op betaalbaarheid, circulair en energie eisen, geconstateerd wordt dat een bepaalde aanpak wel en andere aanpak niet werkt of dat misschien de problemen ergens anders liggen en om een andere aanpak vragen, misschien deels buiten de mogelijkheden van provincie en gemeenten. Het is goed om de rol van de provincie in het ruimtelijk domein en in bredere relatie tot woningbouw bij te stellen. Het Programma Versnelling Woningbouw is een adaptief programma. Het woord adaptief is een modewoord, maar adaptiviteit en meebewegen en het tegen het licht houden van effectiviteit en het beleid daarop aanpassen zijn de kern van wat de ingewikkelde puzzels vragen.

De heer Westerlaken vindt de term agile (lenig, wendbaar) nog erger, maar de term kan worden meegenomen bij het thema, zeker als gekeken wordt naar de organisatieontwikkeling die de provincie doormaakt. De klacht die hij vaak ontvangt van gemeenten is dat de provincie niet altijd even goed meedenkt met gemeenten. Bij het Kader is dit echter één van de vereisten.

Gedeputeerde Van Essen meent dat de vorige spreker er terecht op wijst dat het ook iets vraagt van de provinciale organisatie, die gewend is om plannen te beoordelen op het gebied van natuur, bereikbaarheid en cultuurhistorische waarden. De uitdaging is om soms over de eigen muur te kijken en ergens water bij de wijn te doen om op een ander terrein weer plussen te bereiken. De aanpak van regionaal programmeren helpt hierbij. Het dwingt de provincie ertoe om verschillende disciplines bij elkaar te zetten en gezamenlijk in een vroegtijdig stadium tot een beeld en een advies te komen.

Mevrouw Chidi concludeert dat het een spannend proces is. Gemeenten en provincies willen dit. Zij wil niet wachten tot 2021, wanneer de Staten middels een aangepast kader weer aan de knoppen kunnen draaien. Zij vraagt de gedeputeerde om de Staten tussentijds, over drie tot vijf maanden, op de hoogte te houden van het precieze verloop van het proces, of dit het vertrouwen van gemeenten versterkt en of er andere signalen naar voren komen.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat de kern van het regionale programma in een GS-besluit wordt gevat dat gedeeld wordt met de Staten. Hij zegt toe dat hij de Staten de komende maanden op gezette tijden bij zal praten over het verloop op momenten dat ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Dit kunnen punten zijn als waar men tegenaan loopt bij de samenwerking of waar het nog lastig is. De Staten worden zo in positie gehouden en erbij betrokken.

Mevrouw De Man trekt de conclusie dat amenderen op het Kader moeilijk wordt. De gedeputeerde gaf aan dat de Staten niet moeten vertragen, dan zou de vertraging van de woningbouw bij de Staten liggen. Zij protesteert hiertegen. Er zijn zoveel vragen over het stuk dat er een verduidelikend memo moet volgen. Dan kunnen de Staten vragen stellen zonder dat de vertraging van de woningbouw bij de Staten wordt neergelegd. Zij hoopt dat dit niet zo bedoeld is.

Gedeputeerde Van Essen herinnert eraan dat eerder over het regionale programmeren is gesproken. Het Afwegingskader uitbreidingslocaties was een belangrijke basis ervoor. Er zijn informatiesessies over geweest. Hij begrijpt de opmerking van mevrouw De Man, maar het gaat hem om de

consequentie dat, als het Statenvoorstel uitgesteld wordt, het proces met de gemeenten hapert. Het feit dat de toelichting veel verduidelijkt, geeft hem het vertrouwen dat hij de Staten met het memo voldoende tegemoetkomt zodat zij hierover op 30 september op een zorgvuldige manier een besluit kunnen nemen.

De heer Hazeleger zou graag zien dat de gedeputeerde in het memo ook ingaat op zijn visie op de rol van de provincie als regisseur in het proces, met name om te waarborgen dat kleine gemeenten bediend worden. Aan het einde van het proces legt de provincie vast wat elke gemeente mag bouwen. Spreker hoort graag of de gemeenten er onderling uit moeten zien te komen welke gemeente waar hoeveel mag bouwen en of de provincie dit alleen maar noteert. De gemeenten hebben behoefte aan meer helderheid over het onderhandelingsproces.

De voorzitter wijst erop dat de gedeputeerde deze vragen al beantwoord heeft.

Gedeputeerde Van Essen zegt toe dat hij de kern van zijn antwoord zal opnemen in het memo. Het wordt niet een uitgebreide beschrijving van het proces, maar hij zal ingaan op de vraag wat de rol van de provincie is, op de relatie tussen het Kader, het regionale proces waarin gemeenten en provincie een rol hebben en de kern die uiteindelijk wordt vastgelegd in een GS-besluit. De SGP had zorgen over het ondersneeuwen van kleine gemeenten in een regio. In het memo zal hij antwoord gegeven op de vraag hoe de provincie daar waarborg wil bieden en hoe GS daar tegenaan kijken.

De voorzitter memoreert de vraag van mevrouw De Man aan de Staten of het stuk rijp is om te bespreken in de Statenvergadering van 30 september. Zij inventariseert de meningen.

Mevrouw De Man vindt het ingewikkeld. Zij vraagt zich af of het memo opgenomen wordt in het Kader, het memo zal anders verwateren. Zij pleit voor een aanpassing in het stuk.

Mevrouw Hoek sluit zich aan bij mevrouw De Man, maar wacht af hoe het stuk er uiteindelijk uitziet. Dan kunnen de fracties peilen of het wel of niet voldoende is. Zij twijfelt eraan of het stuk geagendeerd moet blijven.

Mevrouw Rikkoert gaat ermee akkoord dat het stuk in de Statenvergadering besproken wordt op voorwaarde dat de Staten het memo ontvangen.

De heer Hazeleger meent dat het goed is om het stuk op de agenda te laten staan. Het memo wordt afgewacht en vervolgens kan bekeken worden of delen ervan middels een motie of amendement in het stuk opgenomen moeten worden.

Mevrouw De Jong meent dat het stuk voldoende helderheid bevat en besproken kan worden.

De heer Westerlaken vindt het stuk rijp voor bespreking en besluitvorming, los van het memo. Als partijen het stuk willen amenderen, dan is daar in de volgende Statenvergadering gelegenheid voor. Voor mevrouw Chidi heeft het stuk door de bespreking meer context, uitleg en duidelijkheid gekregen. Dit wordt opgenomen in een memo. De videobeelden en notulen blijven bewaard. Mocht zij het besprokene aan anderen willen uitleggen, dan kan zij de beelden erbij pakken. Het stuk kan in de Statenvergadering besproken worden. Het is aan de fracties om hun mening erover te geven.

De heer Suna meent dat het stuk ter besluitvorming voorgelegd kan worden in de Statenvergadering.

De heer Schipper voorspelt dat het een spannend memo van enige omvang zal worden. Op het moment dat het memo er is, kunnen de Staten pas zien of het stuk rijp is voor besluitvorming en kunnen zij ter plekke besluiten om het stuk van de agenda af te voeren.

De voorzitter concludeert dat het Statenvoorstel geagendeerd blijft staan in de Statenvergadering op 30 september. De gedeputeerde heeft meerdere malen een vrij uitgebreid memo toegezegd.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat het memo geen stuk van tien pagina's zal worden. Hij heeft toegezegd om de kern van de antwoorden op een aantal gestelde vragen in een memo op te nemen, bijvoorbeeld de rol van de provincie en hoe het Kader moet worden gezien in relatie tot de Verordening. Er komen alleen dingen in te staan die hij gedeeld heeft in de vergadering.

Mevrouw De Man stelt dat de gedeputeerde veel verduidelijkt heeft in de vergadering, maar dat dit niet opgenomen is in het Kader. Om het Kader zelfstandig te kunnen beoordelen is het memo van belang en het zou dan ook onderdeel moeten uitmaken van het Kader.

De voorzitter schetst de gang van zaken. Zij concludeert dat er een Statenvoorstel is en dat de Staten een memo ontvangen ter verduidelijking en als leeswijzer. Het memo maakt geen onderdeel uit van het Statenvoorstel. De fracties hebben alle ruimte om te amenderen of moties in te dienen.

Mevrouw Hoek vraagt de gedeputeerde of hij in het memo de vermenging van de uitspraak van de Raad van State inzake stikstof- en CO2-uitstoot in de bouwprojecten mee wil nemen of dat hij hier later op terug wil komen.

Gedeputeerde Van Essen zegt toe dat hij hierop terug zal komen.

De voorzitter sluit de bespreking over dit onderwerp af met de conclusie dat het voorliggende voorstel als klein debat wordt doorgeleid naar de Staten.

3. TER INFORMATIE

[3.1 Statenbrief Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort](#)

[3.2 Ingekomen brief ministerie I&W voortgang meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport](#)

[3.3 Brief ministerie uitkomsten bestuurlijke overleggen Leefomgeving.](#)

[3.4 memo publicatie startbeslissing MIRT verkenning 2030 en Quickscan HOV Zuidlob](#)

[3.5 Memo nadere toelichting regel 'kleinschalige uitbreiding ten behoeve van lokale vitaliteit'](#)

[3.6 Statenbrief ontwerp interim Omgevingsverordening provincie Utrecht](#)

4. SLUITING

De voorzitter herinnert de Statenleden eraan dat zij zich kunnen opgeven voor de informatiebijeenkomsten en de hoorzitting. Er zijn nog niet veel aanmeldingen.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun deelname aan en betrokkenheid bij de vergadering. Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering.